

N:o 67.

Ank. till Riksd. kansli den 4 april 1905, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa delar af förra militiebostället Forstena n:o 1 med Önan n:o 1 och Femtungan n:o 1 i Älfsborgs län.
(I. A.)

I en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 62) har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden den 20 sistlidne januari föreslagit Riksdagen medgifva, dels att — sedan förra majorsbostället 2 mantal Forstena n:o 1 med 1 mantal Önan n:o 1 och $\frac{1}{4}$ mantal Femtungan n:o 1 i Västra Tunhems socken och Väne härad af Älfsborgs län blifvit genom ägostyckning enligt lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896 fördeladt i elfva lotter enligt af kommissionslandtmätaren G. G. Skårman uppgjorda förslag — de tre lotter af hemmanet Forstena, som utgjordes af torpen Loppetorpet eller Småkullarne, Rennaretorpet n:o 1 och Rennaretorpet n:o 2 äfvensom samtliga lotter af hemmanen Önan och Femtungan med undantag af hemmanens andel i skogsallmanningen Sjöskogen, måtte, sedan saluvärdering i vanlig ordning å de till försäljning afsedda lotterna af Önan och Femtungan ägt rum, under de i kungl. brefvet den 29 maj 1874 omförmälda villkor å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas; dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljningar inflöte, måtte, på samma sätt som köpeskillingarna för försälda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

Departementschefen har i detta ärende till ofvanberörda statsrådsprotokoll anført följande:

Bih. till Riksd. Prot. 1905. 4 Saml. 1 Afd. 39 Häft. (N:is 67—71.)

»Uti underdånig skrifvelse den 2 december nästlidna år har domänstyrelsen anmält, att, sedan under år 1903 uppskattningsförrättning hållits å genom domänstyrelsens kontrakt den 21 september 1885 på 20 års tid från den 14 mars 1886 mot en årlig arrendeafgift af 3,800 kronor utarrenderade förra majorsbostället 2 mantal Forstena n:o 1 med 1 mantal Önan n:o 1 och $\frac{1}{4}$ mantal Femtungan n:o 1 i Västra Tunhems socken och Väne härad af Älfsborgs län, Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande till styrelsen insändt instrumentet öfver berörda förrättning jämte därtill hörande, af vederbörande revirförvaltare afgifvet yttrande angående den till hemmanet Forstena hörande skog samt två af kommissionslandtmätaren G. G. Skårman år 1903 upprättade kartor jämte afskrifter af tillhörande beskrifningar, den ena öfver inägorna till hemmanet Forstena och den andra öfver inägorna till hemmanen Önan och Femtungan.

Af berörda handlingar inhämtas, bland annat:

att hemmanet Forstena, hvars hufvudgård är belägen 0,9 mil från Vänersborg, 0,8 mil från Trollhättan och 0,4 mil från Rånnums järnvägsstation, innehåller en areal af 7 hektar 74,96 ar tomter, trädgårdar och dylikt, 144 hektar 97,1 ar åker, 1 hektar 55,3 ar äng, 9,1 ar gärdesbackar, 5 hektar 82,8 ar betesmark och 10 hektar 45,9 ar impediment, tillsammans 170 hektar 65,16 ar;

att hemmanen Önan och Femtungan äro belägna ungefär 0,5 mil från hufvudgården, 0,9 mil från Trollhättan och 0,9 mil från Rånnums järnvägsstation samt omfatta en areal af 2 hektar 78,24 ar tomter, trädgårdar och dylikt, 43 hektar 91,4 ar åker, 23 hektar 62,8 ar äng, 33 hektar 12,9 ar odlingsmark och 7 hektar 3,5 ar impediment, tillsammans 110 hektar 48,84 ar, hvaraf till Femtungan, som är beläget väster om Önan och skildt därifrån af främmande hemmans ägor, brukas 1 hektar 75,2 ar äng, 4 hektar 11,1 ar odlingsmark och 55,2 ar impediment, tillsammans 6 hektar 41,5 ar;

att Önan, hvilket hemman, liksom Femtungan, ej undergått laga skifte, brukas samfällt af tre åbor, af hvilka en innehar det å sistberörda karta med litt. A utmärkta område, omfattande 35,1 ar tomt och trädgård, 7 hektar 92,1 ar åker, 8 hektar 27,6 ar äng, 8 hektar 53,1 ar odlingsmark och 2 hektar 11,3 ar impediment, tillsammans 27 hektar 19,2 ar, en annan de å samma karta med litt. B och C betecknade områden, omfattande litt. B 46,3 ar tomter och trädgård, 11 hektar 81,1 ar åker, 1 hektar 21,5 ar äng, 8 hektar 8,4 ar odlingsmark och 1 hektar 3,7 ar impediment, tillsammans 22 hektar 61 ar, och litt. C 16 hektar 41,8 ar åker, 7 hektar 27 ar äng, 5 hektar

20,6 ar odlingsmark och 1 hektar 73,4 ar impediment, tillsammans 30 hektar 62,8 ar, samt den tredje åbon det å kartan med litt. D utmärkta område om 28,2 ar tomt och trädgård, 7 hektar 76,4 ar åker, 5 hektar 11,5 ar äng, 7 hektar 19,7 ar odlingsmark och 1 hektar 59,9 ar impediment, tillsammans 21 hektar 95,7 ar;

att Femtungan, som ej är bebyggdt, innehafves gemensamt af de tre brukarne utaf Önan;

att härförutom hör till hemmanen gemensamt en obebyggd andel af 3 hektar 93,5 ar uti en omkring 0,6 mil från hufvudgården invid Halleberg belägen sockenskogsmark, benämnd Sjöskogen (Nordkroken);

att å Forstena finnas, bland annat, tre med kronan tillhöriga åbyggnader försedda torp, nämligen Loppetorpet eller Småkullarne, beläget ungefär 3 kilometer från hufvudgården och omgifvet af främmande hemmans ägor, till hvilket torp brukas 29,3 ar tomt och trädgård, 10 hektar 27,1 ar åker, 38,9 ar äng, 15 ar betesmark och 53,3 ar impediment, tillsammans 11 hektar 63,6 ar, samt Rennaretorpet n:o 1 (Smedstorpet) och Rennaretorpet n:o 2, belägna invid hvarandra omkring 4 kilometer från hufvudgården och likaledes omgifna af främmande hemmans ägor, till hvilka båda sistnämnda torp brukas till Rennaretorpet n:o 1 29,7 ar tomt och trädgård, 7 hektar 59,1 ar åker, 1 ar äng och 31,5 ar impediment, tillsammans 8 hektar 21,3 ar, samt till Rennaretorpet n:o 2 17,8 ar tomt och trädgård, 7 hektar 84,1 ar åker, 7,5 ar äng och 1 hektar 20,8 ar impediment, tillsammans 9 hektar 30,2 ar;

att uppskattningsmännen ansett, att hemmanen Önan och Femtungan äfvensom torpet Loppetorpet eller Småkullarne, Rennaretorpet n:o 1 (Smedstorpet) och Rennaretorpet n:o 2 kunde utan olägenhet från hufvudgården försäljas, enär nämnda hemman och lägenheter såsom belägna fullständigt skilda från denna måste brukas särskildt;

att revirförvaltaren, för den händelse någon försäljning af egendomen skulle ifrågakomma, ansett skäl ej förefinnas att för statens räkning undantaga den till egendomen hörande obetydliga skogen, bestående af egendomens andel i sockenallmanningen Nordkroken;

att uppskattningsmännen, med hvilka öfverjägmästaren instämt, ej ansett skäl föreligga att afyttra sagda skogsandel från egendomen, men, för det fall att försäljning af densamma komme att äga rum, föreslagit, att landtmätare måtte förordnas indela samma mark till 8 tomter att såsom sådana försäljas, då hvarje tomt borde betinga ett värde af 100 kronor eller området i dess helhet 800 kronor;

att uppskattningsmännen beräknat saluvärdet å torpet Loppetorpet till 3,600 kronor, å hvardera af Rennaretorpen till 3,000 kronor samt å förenämnda delar af Önan med därtill brukade områden af Femtungan litt. A till 5,000 kronor, litt. B och C tillsammans till 9,000 kronor och litt. D till 5,000 kronor samt ansett bostället, med undantag af nämnda till försäljning föreslagna områden, betinga ett arrendevärde af 2,410 kronor;

att kommissionslandtmätaren Skårman i öfverensstämmelse med af domänintendenten meddelade anvisningar uppgjort förslag till ägostyckning af bostället, enligt hvilket förslag

hemmanet Forstena skulle styckas i fem lotter, nämligen hufvudgården, omfattande 4 hektar 73,3 ar tomter och trädgårdar, 119 hektar 26,8 ar åker, 1 hektar 7,9 ar äng, 9,1 ar gärdesbackar, 5 hektar 67,8 ar betesmark och 8 hektar 40,3 ar impediment, tillsammans 139 hektar 25,2 ar, Loppetorpet eller Smäkullarne, Rennaretorpet n:o 1 (Smedstorpet) och Rennaretorpet n:o 2, de tre sistnämnda lotterna med för dem ofvan angifna arealer, samt hemmanets andel uti skogsallmänningen Sjöskogen, hvilken andel utgjorde 2 hektar 24,86 ar, och

hemmanen Önan och Femtungan skulle styckas i sex lotter, nämligen: Önan i förenämnda fyra med litt. A, B, C och D utmärkta områden, hemmanet Femtungan, å kartan utmärkt med litt. E, med för nämnda lotter ofvan angifna områden samt sistnämnda två hemmans andel uti Sjöskogen, omfattande sagda andel 1 hektar 68,64 ar.

Sedan domänstyrelsen med anledning af den ifrågasatta ägostyckningen hos landtmäteristyrelsen begärt upplysning, huruvida i afseende å ifrågavarande hemman förekomme sådant förhållande, som enligt 2 § 2 momentet af lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896 utgjorde hinder för den ifrågasatta styckningen, har landtmäteristyrelsen meddelat, att så icke vore förhållandet.

För egen del har domänstyrelsen, då anledning ej förefunnes att försälja förenämnda, till ifrågavarande tre hemman hörande andel uti skogsallmänningen Sjöskogen, i underdånighet hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva, att, sedan egendomens mantal blifvit genom ägostyckning enligt åberopade lagen den 27 juni 1896 fördeladt i elfva lotter enligt ofvanberörda, af kommissionslandtmätaren Skårman uppgjorda förslag, de tre lotter af hemmanet Forstena, som utgöras af torpen Loppetorpet eller Smäkullarne, Rennaretorpet n:o 1 och Rennaretorpet n:o 2 äfvensom samtliga lotter af hemmanen Önan med Femtungan med undantag af hemmanens andel i nyssnämnda skogsallmännig finge, efter det salu-

värdering ägt rum å de till försäljning afsedda lotterna af Önan med Femtungan, å offentlig auktion under de i nådiga brefvet den 29 maj 1874 stadgade villkor till den högstbjudande försäljas.

Slutligen har domänstyrelsen hemställt, att de medel, som genom nu ifrågasatta försäljningar kunde komma att inflyta, måtte användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling denna framställning blifvit öfverlämnad, har icke haft något att emot densamma erinra, men då det af den i ärendet åberopade, af kommissionslandtmätaren Skårman upprättade karta öfver inägorna till 2 mantal Forstena n:o 1 framgår, att detta hemman i nordväst gränsar intill och således har vattenrätt i Göta älf och då det, med hänsyn särskildt till dess belägenhet ej långt ofvanför Trollhättan, synts utskottet af vikt, att något hinder ej lägges för ett framtida tillgodogörande af denna vattenrätt i sin helhet, har utskottet emellertid velat uttala, att lägenheterna Loppetorpet, Rennaretopet n:o 1 och Rennaretorpet n:o 2 icke må erhålla andel i berörda vattenrätt i förhållande till det skattetal, som vid den blifvande ägostyckningen kan varda dem åsatt.

Under uttalande häraf får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 april 1905.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.